

В. Запорожан, віце-президент НАМН України, академік НАМНУ:

«...Сучасні соціальні виклики потребують інноваційних підходів у вирішенні медико-соціальних проблем і різноманітних фінансових моделей. Наука (наукова діяльність) має бути прибутковою. Для цього необхідна докорінна трансформація логістики діяльності і економіки НАМН. Однією з ефективних моделей, апробованих в світі, є створення кластерів. Така модель дає змогу в 3–5 разів скоротити шлях від ідеї до виробництва (клініки) і зробить науку ефективною та прибутковою. Наприклад, в Одеському національному медичному університеті з його клініками створена модель Біомедичного інноваційно-технологічного концерну (кластера), прототипом якого є кластери “Силіконова долина” (США), Сколківський та Калужський кластери, а також “Новосибірське академістечко” (Росія). Організаційна модель та інвестори функціонують і випробовані.

Президент України В. Янукович схвалив цей проект під час візиту в Одесу в жовтні 2012 р. і доручив Адміністрації Президента підготувати відповідний документ. Установчі документи направлені до Адміністрації президента та Кабінету Міністрів України. Було б доцільним розширити цей проект до масштабів країни, включивши до нього НАМН України як базову організацію. Створені в НАМН регіональні наукові центри, функціонально об'єднавшись із медичними університетами, можуть стати такими кластерами. Прикладом об'єднання зусиль академічної та університетської науки є співробітництво наукових центрів НАН та МОНмолодьспорт України.

Створення кластерів дасть змогу трансформувати НАМН України у науково-методичний інноваційно-технологічний центр із забезпечення медичних реформ в Україні шляхом ефективного сполучення дослідницької, освітньої, клінічної та виробничої складових, що забезпечить виконання таких завдань:

- здійснення потреб населення України у високоякісній медичній допомозі шляхом ефективного впровадження інноваційних біомедичних технологій;
- підвищення якості цільової підготовки і атестації медичних кадрів, конкурентоспроможності вітчизняного виробництва медичного обладнання та медикаментів, які розроблені академічними інститутами на базі молекулярно-генетичних досліджень;
- інноваційно-методичне забезпечення національних та державних медичних програм;
- створення нових робочих місць і поліпшення соціальних стандартів життя народу України.

Таким чином, клінічна діяльність, навчання і виробництво наблизяться до наукових розробок, що скоротить термін їх впровадження. Реальна інноваційність розробок залучить до роботи інвесторів. Це дасть змогу створити різноманітні моделі господарювання та фінансування, що полегшить бюджетну складову науки і медицини.

Кожна наукова тема має мати своє техніко-економічне обґрунтування та два шляхи впровадження результатів: або клінічне, або виробниче, тобто кожна розроблена медична технологія має знижувати захворюваність та смертність при певній патології або впроваджуватися у виробництво вітчизняних ліків та приладів з вираженою рентабельністю.

Уся модель – наука, навчання, клініка, виробництво – має свою логістику, систему координації, управління, економіку. Важливим механізмом всієї моделі є поєднання “якірного” закладу, яким є університет, з клініками та НДІ.

Фахівці НДІ розробляють або адаптують до умов країни зарубіжні інноваційні розробки, а університет, який має сучасне обладнання та інноваційні технології, в режимі онлайн готує кадри для лікувальних закладів, у тому числі для нових медичних центрів. Більше того, співробітники університету мають тісні контакти з первинним ланцюгом охорони здоров'я на місцях, що дозволяє організувати зворотній зв'язок, контроль за ефективністю впровадження і формування нових, актуальних для практики завдань для науки.

Звісно, така концепція передбачає, з одного боку, розширення прав директорів НДІ в рішенні господарських питань, а з іншого – впровадження нових моделей фінансової політики. Наприклад, створення сумісних підприємств з виробництва вітчизняних ліків та техніки, гнучка організація їх медичних випробувань, а також випробування зарубіжних медичних препаратів та приладів, медичне страхування придбання ліків і таке інше. Для цього було б доцільно створити в академії міжінституцьку консультативну групу юристів та економістів для відпрацювання логістики інноваційних технологій управління та різних форм господарювання.

На мій погляд, участь у концепції, що пропонується, зробить нашу академію дійсним лідером у реформуванні галузі, дасть змогу зробити науку більш ефективною, покращити фінансовий стан НДІ, зруйнувати наявні бар'єри між академічною та університетською наукою» (*Запорожан В. Клінічна діяльність наукових установ НАМН України // Журнал НАМН України. – 2013. – №. 2. – С. 147).*